Valiokunnan mietintö TyVM 14/2026 vp─ HE 254/2026 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteistoimintalain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteistoimintalain muuttamisesta (HE 254/2026 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- hallitusneuvos Nico Steiner, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Elli Nieminen, työ- ja elinkeinoministeriö
- juristi Sanna Rantala, STTK ry
- erityisasiantuntija Miia Laiho, Akava ry
- lakiasiainjohtaja Markus Äimälä, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- johtava asiantuntija Albert Mäkelä, Suomen Yrittäjät ry
- johtaja, työmarkkinat, OTK Janne Laitinen, Palvelualojen työnantajat PALTA ry
- varatuomari Jukka Ahtela
- professori Jarkko Harju

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhteistoimintalakia.

Henkilöstön hallintoedustuksen soveltamisalaa laajennettaisiin. Henkilöstön hallintoedustusta koskevia säännöksiä sovellettaisiin sellaiseen suomalaiseen osakeyhtiöön, osuuskuntaan ja muuhun taloudelliseen yhdistykseen, vakuutusyhtiöön, liikepankkiin, osuuspankkiin ja säästöpankkiin, jonka työsuhteessa olevan henkilöstön määrä Suomessa säännöllisesti on vähintään 100.

Henkilöstön hallintoedustus tulisi toteuttaa hallituksessa tai johtoryhmissä. Työnantaja ja henkilöstö voisivat henkilöstön esityksestä sopia toisin henkilöstön hallintoedustuksen toteutustavasta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhteistoimintalain (1333/2021) säännöksiä henkilöstön edustuksesta työnantajan hallinnossa. Yhteistoimintalain mukaan henkilöstöllä on oikeus osallistua työnantajan liiketoimintaa, taloutta ja henkilöstön asemaa koskevien tärkeiden kysymysten käsittelyyn työnantajan toiminnan kehittämiseksi, työnantajan ja henkilöstön yhteistoiminnan tehostamiseksi sekä henkilöstön vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi yhteistoimintalain 5 luvun mukaisesti.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sääntelyä muutettavaksi kolmella tapaa. Henkilöstön hallintoedustusta koskevien säännösten soveltamisraja ehdotetaan laskettavan vähintään 100 työntekijää työllistäviin yrityksiin ja yhteisöihin, kun raja on nykyisin 150. Muutoksen ansiosta hallintoedustusta koskevien säännösten piiriin arvioidaan tulevan hieman yli 600 uutta yritystä, joissa työskentelee yhteensä noin 100 000 työntekijää. Tällä hetkellä säännösten piirissä on noin 1160 yritystä.

Toiseksi hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia hallintoedustuksen järjestämistapaan. Ehdotuksen mukaan hallintoedustus on lähtökohtaisesti toteutettava hallituksessa tai sellaisissa johtoryhmissä taikka niitä vastaavissa toimielimissä, jotka yhdessä kattavat työnantajan liiketoimintayksiköt ja joissa käsitellään tärkeitä työnantajan liiketoimintaa, taloutta ja henkilöstön asemaa koskevia kysymyksiä. Työnantaja ja henkilöstö voivat kuitenkin sopia hallintoedustuksen toteutustavasta toisin, jos henkilöstö sitä ehdottaa. Nykyisin lähtökohtana on sopiminen, ja laissa säädetyt vaihtoehdot tulevat sovellettaviksi, jos sopimusta ei synny. Esityksen mukaan työsuojeluviranomainen voi myöntää hakemuksesta luvan poiketa henkilöstön hallintoedustuksen toteutustavasta. Sopiminen on kuitenkin ensisijainen keino poikkeusmahdollisuuksien käyttöön.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan henkilöstön oikeus hallintoedustukseen edellyttää, että vähintään kaksi henkilöstön enemmistöä yhdessä edustavaa henkilöstöryhmää on sitä vaatinut. Käytännössä on noussut esiin kysymys, kuinka menetellään tilanteessa, jossa työpaikalla on vain yksi henkilöstöryhmä. Sääntelyn soveltamista valvovan yhteistoiminta-asiamiehen mukaan säännöstä on tulkittu siten, että hallintoedustus on myös näillä työpaikoilla ollut mahdollinen. Jatkossa hallintoedustus on järjestettävä, jos henkilöstön enemmistö edustajan välityksellä tai muutoin sitä vaatii.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa esitettiin eriäviä näkemyksiä ehdotettujen muutosten tarpeesta ja toisaalta niiden riittävyydestä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää henkilöstön hallintoedustusta hyvänä tapana edistää työntekijöiden ja työnantajan yhteistoimintaa työpaikoilla ja kannattaa ehdotettuja muutoksia. Valiokunta pitää hallintoedustuksen soveltamisalan laajentamisen ansiosta sääntelyn piiriin tulevien yritysten ja henkilöstön määrää merkittävänä.

Valiokunnan mietintö TyVM 14/2026 vp

Valiokunta katsoo, että ehdotettu muutos hallintoedustuksen järjestämistapaan vahvistaa hallintoedustuksen toteutumista. Valiokunta pitää perusteltuna, että hallintoedustus voidaan työnantajan harkinnan mukaan järjestää hallituksessa tai johtoryhmissä taikka niitä vastaavissa toimielimissä. Toimielinten toiminnassa on yrityskohtaisia eroja, ja myös toimielinten jäsenten vastuut ovat erilaisia. Olennaista on, että hallintoedustukselle laissa asetettujen laadullisten vaatimusten on täytyttävä kaikissa toteutustavoissa. Valiokunta korostaa, että toimielinten erilaisten kokoonpanojen luominen ei saa johtaa siihen, että hallintoedustuksen laadullinen vaatimus ei täyty, eikä kokoonpanoa koskevilla valinnoilla saa pyrkiä lain kiertämiseen.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 254/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Helsingissä 12.11.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Arto Satonen kok
varapuheenjohtaja Lauri Lyly sd
jäsen Miko Bergbom ps
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Anders Norrback r
jäsen Olga Oinas-Panuma kesk
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Tere Sammallahti kok
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Henrik Vuornos kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Meri Pensamo